

N:o 154.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beredande af pension åt snickaren Jonas Westerlund, snickaren Anders Eriksson och förre rättaren Anders Petter Andersson, gifven Stockholms slott den 8 april 1910.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att enhvar af snickaren Jonas Westerlund, snickaren Anders Eriksson och förre rättaren Anders Petter Andersson må från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigats eller entledigas från sin syssla vid Ultuna landtegendom, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp af 300 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oskar Nylander.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 april 1910.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
greve HAMILTON,
greve EHRENSVÄRD,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON SYDOW.

Departementschefen, statsrådet Nylander, anförde vidare:

Till styrelsen för landbruksinstitutet vid Ultuna hafva från förvaltaren vid Ultuna landegendom framställningar gjorts om beredande af pensioner åt snickaren Jonas Westerlund, född år 1832 och sedan år 1856 anställd i institutets och egendomens tjänst, snickaren Anders Eriksson, född år 1836 och sedan år 1875 anställd vid egendomen, samt förre rättaren Anders Petter Andersson, född år 1843 och sedan år 1874 anställd vid utgården Graneberg under nämnda egendom.

Vid dessa framställningar, däri Westerlunds, Erikssons och Anderssons tjänstgöring tillika väl vitsordats, voro fogade, förutom frejdbetyg, äfven läkarbetyg, utvisande att de två förstnämnda till följd af sjukdom

vore oförmögna att med eget arbete försörja sig samt att Anderssons arbetsförmåga, likaledes till följd af sjukdom, vore betydligt förminskad.

I underdånig skrifvelse den 20 november 1909 har styrelsen för nämnda institut, med förmälan, att ifrågavarande tre personer, enligt intyg från kommunalnämndens ordförande, vore medellösa, hemställt, att årlig pension måtte tillerkännas enhvar af Westerlund och Eriksson med 300 kronor samt Andersson med 150 kronor.

Till följd af nådiga remisser hafva underdåniga utlåtandet i ärendet afgifvits den 29 november 1909 af landtbruksstyrelsen, den 7 december 1909 af statskontoret och den 22 februari 1910 ånyo af landtbruksstyrelsen, som därvid bifogat ett den 9 februari 1910 afgifvet yttrande från styrelsen för landtbruksinstitutet vid Ultuna.

I sitt förstnämnda utlåtande har landtbruksstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte, i likhet med hvad vid 1909 års Riksdag i ett liknande fall ägt rum, till innevarande års Riksdag aflåta proposition om beredande af pensioner från allmänna indragningsstaten till Westerlund, Eriksson och Andersson med föreslagna belopp.

Statskontoret har i ärendet anført, att med hänsyn till ifrågavarande tre arbetares långvariga anställning i statens tjänst, deras af ålder och sjukdom nedsatta arbetsförmåga samt deras fattiga omständigheter statskontoret ansåge, att ålderdomsunderstöd på statsverkets bekostnad borde dem beredas. Emellertid syntes det statskontoret i någon mån tvifvelaktigt, huruvida den föreslagna formen af pension borde i första hand ifrågasättas för understöd i detta fall. En enskild ägare af större landegendom plägade sörja för sina uttjänta arbetare genom att bereda dem bostad å egendomen samt vissa naturaförmåner af egendomens afkastning; och på samma sätt hade hittills vanligen förfarits med dylika arbetare vid statens landtegnomar, enär, såvidt statskontoret hade sig bekant, fråga om beredande af kontanta pensioner åt i statens tjänst anställda jordbruksarbetare icke förekommit annat än till följd af indragning af Ottenby stuteri och i sammanhang därmed beslutad utarrendering af den förut till stuteriet upplätta Ottenby egendom. Landtbruksstyrelsen hade visserligen i sitt afgifna underdåniga utlåtande i nu förevarande ärende antydt, att en liknande fråga förelagts 1909 års Riksdag; och styrelsen torde därmed icke kunnat afse annat än antingen frågan om beredande af lifränta åt en skadad arbeterska vid Ultuna egendom eller ock frågan om beviljande af pension åt en åldrig städerska vid landtbruksinstitutet å Ultuna. Ingendera af dessa frågor kunde emellertid enligt statskontorets mening anses i nu förevarande afseende utgöra ett precedensfall. Det ville synas statskontoret som om pensionering af

jordbruksarbetare borde ifrågakomma endast om bestämdt hinder mötte mot beredande af underhåll på sätt ofvan nämnts. Huru i detta afseende förhölle sig i nu förevarande fall kunde icke af handlingarna inhämtas. Skulle emellertid vid den utredning härutinnan, som enligt statskontorets mening måste anses erforderlig, innan frågan kunde företagas till afgörande, visa sig att hinder mötte mot beredande af underhåll å Ultuna egendom åt ifrågavarande arbetare, ville äfven statskontoret tillstyrka, att framställning gjordes hos Riksdagen om beviljande åt dem af pensioner. Beträffande de föreslagna pensionsbeloppen, 300 kronor för vardera af snickarne Westerlund och Eriksson samt 150 kronor för förre rättaren Andersson, innehölle handlingarna i ärendet icke annat, som skulle kunna utgöra anledning till det föreslagna betydligt mindre pensionsbeloppet för den sistnämnde, än att dennes arbetsförmåga endast vore på grund af sjukdom betydligt förminskad, medan däremot de förra vore af samma orsak alldeles oförmögna att försörja sig. Då emellertid Anderssons framskridna ålder och sjuklighet gjorde det sannolikt, att äfven han inom kort tid blefve ur stånd att bidra till sitt uppehälle, samt det i allt fall här endast vore fråga om ett existensminimum, ville det förefalla statskontoret, som om tillräckliga skäl icke skulle förefinnas att med afseende å pensionsbeloppet göra så stor, om ens någon skillnad mellan Andersson och de båda andra.

Styrelsen för institutet har i sitt utlåtande den 9 februari 1910 beträffande sättet för ifrågasatta underhålls tilldelande anfört, att styrelsen härutinnan delade statskontorets uppfattning, men att den viktigaste förutsättningen för naturaunderhåll bortfölla, i följd af att bostad icke vid Ultuna kunde beredas de personer, för hvilka pension föreslagits. Då ej heller bränsle, som årligen måste inköpas för egendomens eget behof, eller mjölk från egendomen kunde lämnas till på annan plats boende understödstagare, ansåge styrelsen sig böra vidhålla sin uppfattning, att i föreliggande fall direkt pensionering vore den lämpligaste formen för understöds gifvande. Beträffande pensionsbeloppens storlek förklarade sig styrelsen så mycket hellre biträda statskontorets uppfattning, som redan under den korta tid, som förflutit efter styrelsens förutnämnda hemställan, Anderssons arbetsförmåga blifvit ytterligare nedsatt.

I sitt sist afgifna utlåtande har landtbruksstyrelsen, under åberopande af hvad styrelsen för landtbruksinstitutet anfört, förklarat sig vidhålla hvad landtbruksstyrelsen förut i ärendet anfört och hemställt, dock med den ändring, att landtbruksstyrelsen beträffande Anderssons pensionering förenade sig med institutsstyrelsens senast gjorda hemställan.

Af institutsstyrelsens i ärendet förebragta utredning torde tydligt framgå, att det understöd, hvaraf här ifrågavarande gamla, nu till arbete mer eller mindre oförmögna samt medellösa arbetare gjort sig förtjänta, i förevarande fall icke lämpligen torde kunna utgå in natura. Under sådana förhållanden och då staten icke bör undandraga sig att bidraga till deras uppehälle under deras återstående lifstid, synes mig understödet till dem svårigen kunna utgå i annan form än med visst kontant belopp. Beträffande storleken af dessa belopp synes det mig, på grund af hvad såväl statskontoret som institutsstyrelsen i sin sistnämnda skrifvelse anført, att någon skillnad mellan de tre understödstagarna icke bör göras; och torde det understöd, hvaraf en hvar af dem bör komma i åtnjutande, skäligen böra bestämmas till 300 kronor.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva,

att enhvar af snickaren Jonas Westerlund, snickaren Anders Eriksson och förre rättaren Anders Petter Andersson må från och med månaden näst efter den, under hvilken han entledigats eller enledigas från sin förutberörda syssla, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp af 300 kronor.

Till denna departementschefens hemställan, hvaruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna nådigt bifall och förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga — till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflätas.

Ur protokollet:
Axel Lekander.